

vormden, vervangen door een nieuwe bewerking, die meer aansluit bij de behoeften van de Hoogere Burgerscholen. De Hoofdlijnen blijven dan nog altijd bestaan voor de B-afdeeling van het gymnasium. Dit tweede deel bevat nu de celleer, weefselleer, bastaardeering, afstamming, plantenphysiologie, plantengeografie (floristiek en successies) en eindelijk de thallophyten. Dan volgen samenvattingen en een hoofdstukje over biologie en praktijk, waarin, en dat is helaas in onze dagen niet overbodig, de groote praktische waarde van de biologie in 't licht wordt gesteld.

De nieuwe hoofdstukken zijn geheel op peil met de rest van dit origineele en voortreffelijke leerboek. Alleen is het „landschappelijk” element mij nog wat te schetsmatig. T.

Dr. J. M. GEERTS. *Leerboek der Plantkunde*. Eerste deel 14de druk, 180 pp., 220 fig. Groningen. J. B. Wolters. Prijs geb. f 2.90.

Ook dit boek hebben wij al dikwijls geprezen. Onze genegenheid voor den knappen auteur wordt in niet geringe mate versterkt door den volgenden passus uit het voorbericht.

„In verschillende leerboeken, die na dien tijd zijn verschenen werden deze onderwerpen (erfelijkheidsleer) ook opgenomen, zoodat ik gerust mag zeggen, dat deze nieuwe leerstof is ingeburgerd. Dat zij veel te lang in de oudere boeken ontbroken heeft, wordt wel zeer duidelijk gedemonstreerd door den strijd, die nu, in 1933, nog door de biologen moet worden gevoerd om het vak plant- en dierkunde niet van zijn plaats op het leerplan te laten verdringen.

„Vermoedelijk hebben de Heeren, van wie deze voorstellen (ter beperking van het onderwijs in de biologie) uitgaan, zelf vroeger in de plant- en dierkundelessen weinig inzicht gekregen in de belangrijke rol van planten en dieren in de natuur. Kennis van de levensprocessen zelf en van de wetten, welke in de levende natuur gelden, is ook voor een goed begrip van de menschenmaatschappij en van de verschillende maatregelen, welke op hygiënisch en sociaal gebied genomen worden of worden voorgesteld beslist noodzakelijk. Eveneens steunt daarop het inzicht in den modernen land- en tuinbouw. Wanneer zij dit wel in hun schooljaren hadden opgenomen, dan zouden naar mijn overtuiging dergelijke voorstellen nooit gedaan zijn”.

Inderdaad is het misdadig, om te bekribbelen op het onderwijs in de biologie op onze middelbare scholen, lycea en gymnasia. En nog veel en veel erger is het, dat bij de opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen de biologie nog veel minder tot haar recht komt. Daarmee wordt groot onrecht aangedaan aan de jeugd en de ontwikkeling en beschaving van ons volk beperkt.

JAC. P. TH.

Kalender voor 1934. Uitgave van den Nederlandschen Jeugdbond voor Natuurstudie. Voor leden f 1.—, voor niet-leden f 1.50. Waar niet in den boekhandel aanwezig, dan bij Mej. W. Kreger, Goudsbloemlaan 16 den Haag (postrekening 208148 of bij de Afd. Amsterdam VI van de N. J. N. 2e Helmersstraat 44 (gemeentegiro 1335). Toezending franco.

De *Kalender* is alweer mooier dan vorige jaren; formaat en indeeling zijn veel beter. De foto's, uitsluitend werk van leden van de N. J. N. zijn uitmuntend en er is een goede verscheidenheid in de keus der onderwerpen. Niet alleen voor N. J. N.-ers, maar voor iedereen een zeer begerenswaardige kalender.

JAC. P. TH.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

De Wolhandkrab in Groningen en Friesland. Van het Zoölogisch Laboratorium te Groningen ontvingen wij het rapport van een in 1932 ingestelde enquête betreffende het voorkomen van de Wolhandkrab in Groningen en Friesland door L. F. Kamps en Dr. J. P. Otto. Wij betuigen voor deze toezending onzen hartelijken dank.

Deze enquête heeft zeer belangrijke resultaten opgeleverd. Er kwamen antwoorden in van

55 berichtgevers, meerendeels visschers. Het blijkt, dat de Wolhandkrab zich in twee jaar tijds belangrijk heeft uitgebreid. In 1930 waren er twee vindplaatsen bekend in en bij den Dollard, in 1932 tegen de honderd en er zijn in die jaren in Groningen en Friesland duizenden Wolhandkrabben gevangen, het meest in de maanden Juli, Augustus, September en October. De inval had eerst plaats uit den Dollard, later in veel sterker mate uit de Lauwerzee. Thans bevolken de krabben de wateren van Nieuweschans tot Stavoren. Ernstige directe schade is door de Wolhandkrab tot nog toe niet aan de visscherij toegebracht, wel is last van de dieren ondervonden, doordat ze in de netten verward raakten. De groote vangst in September moet waarschijnlijk toegeschreven worden aan de omstandigheid, dat de krabben dan naar zee trekken, om zich voort te planten. Waarschijnlijk keeren die niet terug.

De vangst van een Wolhandkrab met eieren in de Lauwerzee in Juli 1933 en het feit, dat achter en buiten de sluizen te Zoutkamp ook in den herfst van 1932 reeds soortgelijke exemplaren zijn waargenomen, bevestigen de veronderstelling, dat er zich in 1932 en 1933 Wolhandkrabben in de nabijheid der Groningsche kust hebben voortgeplant. Op 27 September werden in de Groningsche grachten een „enorm aantal” zeer jonge Wolhandkrabben aangetroffen, die daar reeds half Augustus moeten zijn aangekomen. Daar er zich zeer jeugdige, nauwelijks 8 m.m. breede exemplaren onder bevonden, meenen de auteurs te moeten aannemen, dat de voortplanting vlak bij de kust, misschien zelfs in de somtijds zeer brakke binnenwateren nabij Zoutkamp, moet hebben plaats gevonden.

Het lijkt uitermate waarschijnlijk, dat de Wolhandkrab zich in de eerstvolgende jaren in de wateren van Groningen, Friesland en Drente zal handhaven. Misschien zullen nieuwe invasies uit Duitschland nog weer stootsgewijze toename veroorzaken. Er is wel kans, dat de indringer op den duur aan de binnenvisscherij veel last en schade zal veroorzaken.

De auteurs eindigen hun beschouwingen dan ook met een beroep op allen, die zich voor de verdere ontwikkeling van dit vraagstuk interesseeren, om hun mededeeling te willen doen van alle gegevens, die onze kennis van de levenswijze — en in de laatste instantie dus ook de kans op het vinden eener rationeele bestrijdingsmethode — kunnen bevorderen.

Dit laatste rapport, een fraaie bijdrage tot de faunistiek van Nederland, is verschenen in „Onze Zoetwatervisscherij”, orgaan van de hoofdafdeeling Zoetwatervisscherij der Nederlandsche Heidemaatschappij, jaargang XXIX, No. 24 van 23 Nov. 1933 en volgende nummers.

JAC. P. THIJSSSE.

De Julikever. In de Augustus-aflevering van D.L.N. lees ik, dat U treurige ervaringen over den Julikever opdoet. Ik ondervond in Juli echter precies het tegenovergestelde in de Legerplaats bij Oldebroek, waar des avonds op de heide bij warm weer de kevers bij honderden tegen de lampen vlogen of doodkalm op je jas kwamen zitten. Waar ze vandaan kwamen weet ik niet, maar soms waren ze zoo talrijk, dat ze een plaag vormden. Dat er druk jacht op werd gemaakt door de vogels, bewezen de talrijke losse dekschilden, die overal verspreid lagen.

Wat den Meikever betreft kan ik U meedeelen, dat ik er jarenlang in de omgeving van Rotterdam slechts sporadisch af en toe een aantrof, maar tot mijn verbazing op manoeuvre in Limburg in de dorpen avond aan avond de kinderen er jacht op zag maken. Ze werden dan bij honderden in sigarenkistjes gestopt en geschild. De kleine donkere exemplaren waren „mannelijkes”. Of dat werkelijk waar is, weet ik niet. Er was ook een grotere soort welke schilden had die net bedauwd leken alsof ze met meel waren bestreken. De kinderen noemden dat „molenaars”. Zoo onderscheidde ze nog verschillende andere soorten.

Een en ander verwekte wel den indruk, dat men zich althans in die streken over den Meikever nog lang niet ongerust hoeft te maken.

Leiden.

A. D. VAS NUNES.

Een Engelsch Ornithologisch Station. De bekende Engelsche ornitholoog H. F. Witherby, hoofdredacteur van het tijdschrift *British Birds*, heeft zijn collectie van 9000 vogelhuiden verkocht aan het Britsch Museum voor 1500 pond sterling. Daarvan houdt hij honderd pond voor het instandhouden van een afzonderlijk reservaat voor vogelstudie. De rest, dus 1400 pond schenkt hij aan „The British Trust for Ornithology”. Deze stichting stelt zich ten doel om te Oxford, of in de nabijheid een centrum te stichten voor het beoefenen van veldornithologie. Er zal een adviescommissie van vooraanstaande veld-ornithologen gevormd worden om studieplannen voor het Instituut te ontwerpen en te beoordeelen. Voor de uitvoering der programma's zal door het heele land een breede schaar van medewerkers worden gerecruteerd. Het Instituut zal behoorlijk behuist worden en de centrale leiding berust bij een vaste staf, die zich geheel aan dit werk kan geven. Daarvoor is die 1400 pond natuurlijk niet voldoende, maar Witherby wanhoopt er niet aan, of bij de zeer groote belangstelling, die in Engeland bestaat voor vogelstudie zal het Instituut wel levensvatbaarheid hebben.

Deze opzet herinnert aan wat wij eenige jaren geleden verwachtten bij de stichting van het